

Chambre des Représentants

SESSION 1955-1956.

14 JUIN 1956.

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 311bis du Code civil en ce qui concerne les effets de la séparation de corps.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA
COMMISSION DE LA JUSTICE (1),
PAR M. J.-J. MERLOT.

MESDAMES, MESSIEURS,

L'article 266bis du Code civil fixant la date à laquelle prennent cours les effets, quant aux biens, qui découlent d'un jugement de divorce est ainsi libellé :

« Art. 266bis. — Le jugement ou l'arrêt définitif remontera, quant à ses effets entre époux, en ce qui touche leurs biens, au jour de la demande. Mais en ce qui concerne les tiers, il ne produira effet que du jour de la transcription. »

Une jurisprudence, pratiquement unanime, a estimé qu'il n'y avait pas lieu d'étendre, par analogie, les stipulations de l'article à la matière de la séparation de corps et la doctrine enseigne que la séparation de biens consécutive à la séparation de corps ne produit ses effets qu'à partir des mesures de publicité prescrites par les articles 872 et 880 du Code de procédure civile.

(1) Composition de la Commission :

1. Membres titulaires : M. Joris, président; MM. Charpentier, De Gryse, Derick, Mme De Riemaecker-Legot, MM. du Bus de Warnaffe, Fimmers, Gendebien, Hermans, Lambotte, Nossent, Robyns, Daman, Deruelles, Hossey, Housiaux, Mme Lambert, MM. Merlot (Joseph-Jean), Pierson, Rombaut, Soudan, Mme Vanderveken-Van de Plas, — MM. Janssens, Tahon.

2. Membres suppléants : MM. De Vleeschauwer, Kiebooms, Lefèvre, Lefèvre (Théodore), Meyers, Wigny, — Debunne, Fayat, Mme Fontaine-Borquet, MM. Messinne, Tielmans (Fr.), — Cooremans.

Voir :

176 (1954-1955) :

— N° 1 : Proposition de loi.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1955-1956.

14 JUNI 1956.

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 311bis van het Burgerlijk Wetboek wat de gevolgen van de scheiding van tafel en bed betreft.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1), UITGEBRACHT
DOOR DE HEER J.-J. MERLOT.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

Artikel 266bis van het Burgerlijk Wetboek, houdende vaststelling van de datum waarop de gevolgen die ten aanzien van de goederen voortvloeien uit een vonnis tot echtscheiding uitwerking krijgen, luidt als volgt :

« Art. 266bis. — Het eindvonnis of het eindarrest zal, wat zijn gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op de dag van de eis terugwerken. Echter, wat derden betreft, zal het slechts van kracht zijn vanaf de dag zijner overschrijving. »

De rechtspraak is practisch eenparig van oordeel dat er geen aanleiding toe bestaat om, bij analogie, de bepalingen van dit artikel ook toe te passen op de gevallen van scheiding van tafel en bed, en de rechtsleer houdt voor dat de scheiding van goederen, volgend op de scheiding van tafel en bed, slechts uitwerking heeft vanaf het nemen van de maatregelen van openbaarheid, voorgeschreven in de artikelen 872 en 880 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

(1) Samenstelling van de Commissie :

1. Leden-titularissen : de heer Joris, voorzitter; de heren Charpentier, De Gryse, Derick, Mevr. De Riemaecker-Legot, de heren du Bus de Warnaffe, Fimmers, Gendebien, Hermans, Lambotte, Nossent, Robyns, — Daman, Deruelles, Hossey, Housiaux, Mevr. Lambert, de heren Merlot (Joseph-Jean), Pierson, Rombaut, Soudan, Mevr. Vanderveken-Van de Plas, — De heren Janssens, Tahon.

2. Plaatsvervangende leden : de heren De Vleeschauwer, Kiebooms, Lefèvre, Lefèvre (Théodore), Meyers, Wigny, — Debunne, Fayat, Mevr. Fontaine-Borquet, de heren Messinne, Tielmans (Fr.), — Cooremans.

Zie :

176 (1954-1955) :

— N° 1 : Wetsvoorstel.

Cette situation comporte des dangers et un préjudice injustifiable pour les époux et notamment pour l'épouse.

Les auteurs de la proposition examinée ont voulu parer à cet état de choses en étendant l'application de l'article 266bis à la matière de la séparation de corps.

Il vous apparaît immédiatement qu'il était aisé de décréter que « le jugement ou l'arrêt définitif remontera, quant à ses effets entre époux, en ce qui touche leurs biens, au jour de la demande » (première phrase de l'article 266bis) mais que, par contre, la seconde phrase du dit article stipulant qu'en ce qui concerne les tiers, le jugement ne sortira ses effets qu'au jour de la transcription, ne pouvait être étendue par analogie — le jugement de séparation de corps ne faisant l'objet d'aucune transcription.

Sans doute le législateur a-t-il organisé une certaine publicité des jugements de séparation de corps et de séparation de biens (art. 872 et 880 du Code de procédure civile) et il serait peut-être possible de faire remonter quant aux tiers, l'effet des jugements à la date de leur affichage.

Mais cette publicité, consistant uniquement en un affichage, fut jugée insuffisante par la Commission et certains membres marquèrent leur préférence pour une transcription du jugement de séparation de corps et de biens dans les registres de l'Etat civil avec mention en marge de l'acte de mariage, comme en matière de divorce, cette transcription devant avoir pour effet de rendre le jugement opposable aux tiers.

Cependant, les registres de l'Etat civil étant destinés à relater l'état des personnes et non leur capacité, il est peu indiqué de procéder à la transcription des jugements de séparation de corps et de biens lesquels n'affectent pas l'état des époux.

Les registres de l'Etat civil ne sont pas davantage destinés à assurer une publicité vis-à-vis des tiers en matière patrimoniale; c'est ainsi qu'ils ne font état ni de l'absence, ni de la présomption de décès, ni de l'interdiction.

Au surplus, la transcription de la décision de séparation de corps n'est pas en elle-même de nature à donner une publicité quelconque à la décision.

Il est apparu à la Commission que la publicité en matière de séparation de corps et de biens devrait plutôt être recherchée soit dans une mention aux registres de la population, soit dans une mention dans les registres de l'Etat civil en marge de l'acte de mariage, sans transcription du jugement.

La Commission a opté pour la seconde de ces solutions qui offre plus de garanties et par conséquent, a rendu obligatoires la notification du jugement à l'officier de l'Etat civil et la mention par ce dernier du jugement autorisant la séparation de corps en marge de l'acte de mariage lorsqu'il a été dressé ou transcrit en Belgique.

La Commission s'est unanimement ralliée au texte de la proposition de loi tel qu'il est reproduit ci-après.

Le présent rapport a été adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,
J.-J. MERLOT.

Le Président,
L. JORIS.

Die toestand houdt risico's in en een niet te verantwoorden benadeling voor de echtgenoten, vooral voor de echtgenote.

De indieners van het hier behandelde voorstel hebben die toestand willen verhelpen, door het toepassingsgebied van artikel 266bis uit te breiden tot de gevallen van scheiding van tafel en bed.

U begrijpt dadelijk hoe gemakkelijk het is te zeggen, dat « het eindvonnis of het eindarrest (...), wat zijn gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op de dag van de eis (zal) terugwerken » (eerste volzin van artikel 266bis). Daarentegen kon de tweede volzin van bedoeld artikel, waarin wordt bepaald dat het vonnis ten aanzien van derden slechts van kracht wordt vanaf de dag zijner overschrijving, niet bij analogie worden uitgebreid, aangezien een vonnis tot scheiding van tafel en bed niet wordt overgeschreven.

Wel heeft de wetgever gezorgd voor een zekere openbaarheid van de vonnissen tot scheiding van tafel en bed en tot scheiding van goederen (art. 872 en 880 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering), en het ware wellicht mogelijk de vonnissen ten aanzien van derden te doen ingaan vanaf de datum van hun aanplakking.

Maar die openbaarheid, die uitsluitend bestaat in het aanplakken van het vonnis, werd door de Commissie ontoereikend geacht, en sommige leden hebben hun voorkeur geuit voor de overschrijving van de vonnissen tot scheiding van tafel en bed en tot scheiding van goederen in de registers van de Burgerlijke Stand, met op de kant de vermelding van de huwelijksakte zoals in echtscheidingszaken. Die overschrijving zou dan tot gevolg hebben dat het vonnis kan worden ingeroepen tegen derden.

Daar de registers van de Burgerlijke Stand echter bestemd zijn om een beeld te geven van de stand der personen, en niet van hun bekwaamheid, lijkt het weinig gepast over te gaan tot de overschrijving van de vonnissen tot scheiding van tafel en bed en tot scheiding van goederen, die de staat van de echtgenoten niet raken.

Ook de registers van de Burgerlijke Stand zijn niet bestemd om tegenover derden openbaarheid te geven inzake het huwelijk; zo maken zij b.v. geen gewag van afwezigheid, noch van vermoeden van overlijden, noch van interdictie.

Bovendien geeft de overschrijving van de beslissing tot scheiding van tafel en bed op zichzelf geen enkele openbaarheid aan de beslissing.

Het scheen de Commissie toe dat de openbaarheid inzake scheiding van tafel en bed veeleer moet gezocht worden, hetzij in vermelding in de bevolkingsregisters, hetzij in vermelding in de registers van de Burgerlijke Stand, op de kant van de huwelijksakte, zonder overschrijving van het vonnis.

De Commissie heeft de voorkeur gegeven aan de tweede oplossing die meer waarborgen biedt, en zij heeft derhalve de betekening van het vonnis aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand en de vermelding door laatstgenoemde van het vonnis waarbij de scheiding van tafel en bed geoorloofd wordt, op de kant van de huwelijksakte, wanneer deze in België opgemaakt of overgeschreven werd, verplicht gemaakt.

De Commissie hechtte eenparig haar goedkeuring aan de tekst van het wetsvoorstel, zoals hij hierna is opgenomen.

Dit verslag werd eenparig goedgekeurd.

De Verslaggever,
J.-J. MERLOT.

De Voorzitter,
L. JORIS.

TEXTE
ADOPTÉ PAR LA COMMISSION.

Article unique.

Il est introduit dans le Code civil :

a) un article 311ter ainsi libellé :

Art. 311ter. — Le jugement ou l'arrêt définitif remontera, quant à ses effets entre époux en ce qui touche leurs biens, au jour de la demande. Toutefois, en ce qui concerne les tiers, il ne produira effet après que mention en aura été faite en marge de l'acte de mariage dressé ou transcrit en Belgique ou à défaut d'acte de mariage dressé ou transcrit en Belgique, qu'après avoir été publié dans les formes prescrites par le Code de procédure civile.

b) un article 311^{quater} ainsi libellé :

Art. 311^{quater}. — L'époux au profit duquel la séparation de corps aura été admise par un jugement ou arrêt passé en force de chose jugée, signifiera dans les 2 mois le dispositif du jugement ou de l'arrêt à l'officier de l'Etat civil du lieu où les époux avaient leur domicile au moment de l'intentement de l'action.

L'exploit de signification est notifié à la partie contre laquelle la séparation de corps a été obtenue.

Dans le mois de la signification, l'officier de l'Etat civil fait porter mention du jugement de séparation de corps en marge de l'acte de mariage s'il a été dressé ou transcrit en Belgique.

TEKST
AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

Enig artikel.

In het Burgerlijk Wetboek wordt ingevoegd :

a) een artikel 311ter, dat luidt als volgt :

Art. 311ter. — Het eindvonnis of het eindarrest zal, wat zijn gevolgen tussen de echtgenoten ten aanzien van hun goederen betreft, tot op de dag van de eis terugwerken. Ten aanzien van derden heeft het echter slechts uitwerking nadat het vermeld werd op de kant van de in België opgemaakte of overgeschreven huwelijksakte of, bij gebreke van een in België opgemaakte of overgeschreven huwelijksakte, nadat het in door het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering voorgeschreven vormen werd bekendgemaakt.

b) een artikel 311^{quater}, dat luidt als volgt :

Art. 311^{quater}. — De echtgenoot, in wiens voordeel de scheiding van tafel en bed bij een in kracht van gewijsde getreden vonnis werd ingewilligd, betekent binnen twee maanden de beschikkingen van het vonnis of van het arrest aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de plaats waar de echtgenoten op het ogenblik van de instelling van de vordering hun woonplaats hadden.

Het exploit van betekening wordt ter kennis gebracht van de partij tegen welke de scheiding van tafel en bed werd bekomen.

Binnen de maand na de betekening, laat de ambtenaar van de Burgerlijke Stand het vonnis tot scheiding van tafel en bed vermelden op de kant van de huwelijksakte, indien deze in België werd opgemaakt of overgeschreven.